

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу **Благуна Івана Івановича**

на тему «**Механізм формування стратегій управління банківською системою України**», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю **08.00.08 – гроші, фінанси і кредит**

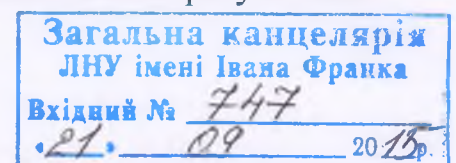
1. Актуальність, мета та завдання дослідження

Як показує практика, вітчизняний ринок банківських послуг на сьогодні не має динамічного розвитку та перебуває в стані рецесії та скорочення потенціалу свого розвитку. З урахуванням системного зниження ділової активності та купівельної спроможності населення, а також скорочення національного та регіональних товарних і фінансових ринків, досить часто стають характерними низхідні тренди обсягів фізичного товарообороту та економічної ефективності роботи підприємств. Ситуація на світових фінансових ринках, а також зростання державних витрат на оборону країни на фоні окупації частини суверенної території наклали свій відбиток на роботу банківської системи України. Такий стан справ обумовив системне погіршення показників роботи банківської системи. Подальший розвиток даного сектору економіки потребує якісних перетворень, які б забезпечили підвищення конкурентоспроможності банківських продуктів.

В сучасних економічних реаліях особливо важливою є задача вибору дієвих важелів забезпечення успішного функціонування банків.

Вирішення задачі формування механізму управління стратегіями розвитку банківського сектору нерозривно пов'язується з вивченням можливостей оптимізації існуючих підходів до управління банківською системою. На даний час в науковій літературі можна знайти концептуальні підходи до вирішення задачі формування та оптимізації структури банківської системи. В цьому контексті особливу увагу слід звернути на формалізацію механізму аналізу ефективності роботи банків та формування стратегій управління банківською системою України.

Саме тому в даних умовах вкрай необхідним є проведення наукових досліджень щодо підвищення ефективності управління банківською системою із застосуванням інструментів економіко-математичного моделювання. Все це визначає актуальність проведеного дослідження і затребуваність його результатів.

Основні результати дисертаційної роботи отримані у межах виконання науково-дослідних робіт кафедри економічної кібернетики ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і є частиною комплексної теми «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083). Автором розроблено методичні засади механізму формування стратегій управління банківською системою України.

Метою дослідження, проведеного Благуном І. І., є поглиблення теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення існуючих та розробки нових підходів до побудови механізму формування стратегій управління банківською системою України в умовах глобалізації національної економіки.

Для досягнення поставленої мети дисертаційної роботи здобувачем було розв'язано такі завдання:

- досліджено особливості функціонування банківської системи України в сучасних економічних умовах та визначено її місце та роль в економіці держави;
- розроблено методичні аспекти механізму формування стратегій управління банківською системою України, визначено його структурні елементи, принципи та основні засади функціонування;
- визначено інтегровану оцінку фінансової стійкості як необхідну умову ефективного функціонування банківської системи;
- проведено аналіз ефективності механізму управління банківською системою на основі визначення чинників фінансової стійкості;
- проаналізовано ефективність алокації ресурсів банківської системи України;
- розроблено модель розвитку банківської системи України на основі когнітивного моделювання;
- визначено інструменти управління банківською системою України;
- розроблено методіку формування і реалізації стратегій управління банківською системою.

2. Новизна наукових результатів, отриманих в дисертації

Вивчення дисертації дозволило ідентифікувати низку наукових результатів, котрі в комплексі дають змогу робити висновки про внесок здобувача в розвиток обраного напрямку досліджень. Зокрема,

вперше:

– розроблено цілісний механізм формування стратегій управління банківською системою України з використанням технології моніторингу та

побудови моделей розвитку банківського сектору, який дозволяє розробляти рішення щодо вибору норм, орієнтирів, напрямків, засобів і правил, які забезпечують ефективність управління складовими елементами банківської системи. Запропонований в рамках проведених досліджень підхід дає змогу принципово по новому підійти до формалізації процесу прийняття управлінських рішень стосовно вибору множини інструментів регулювання процесів розвитку банківської системи України. Пропоновані здобувачем напрацювання дозволяють оптимізувати процеси формування стратегії розвитку банківської системи залежно від макроекономічної кон'юнктури та кон'юнктури на світових ринках, що дозволяє підвищити ефективність управління банківською системою;

удосконалено:

– методичний підхід до розробки когнітивної моделі розвитку банківської системи (с. 130 - 146), в рамках реалізації якої запропоновано схему проведення відбору чинників, найбільш значимих для стійкого розвитку й ефективного функціонування банків, проаналізовано їх вплив у системі причинно-наслідкових зв'язків на комплексну характеристику стійкості банківської системи, а також проведено узгодження індикаторів фінансової стійкості банківської системи у відповідності до її цілей, які запропоновано доповнювати макроекономічними і інституційними умовами її розвитку;

– систему інтегрованої оцінки фінансової стійкості банківської системи на основі обчислення таксономічного показника розвитку, який, на відміну від існуючих, дозволяє визначити ефективність управління банківською системою з метою розробки основних стратегічних напрямків її розвитку (п. 2.1 дисертації);

В роботі також знайшли подальший розвиток:

– існуючі підходи до класифікації чинників фінансової стійкості на основі структуризації причинно-наслідкових зв'язків між ними та ключовими функціями та цілями банківської системи України. Пропонований здобувачем підхід дозволяє визначати індикатори фінансової стійкості, що є важливими в управлінні банківським сектором, і в той же час, визнані міжнародними організаціями як необхідні критерії для аналізу фінансової системи національної економіки (п. 2.2 дисертації);

– розвинутий на концептуальному рівні підхід до оптимізації сукупності показників оцінки кредитоспроможності позичальників за допомогою комплексу економіко-статистичних методів, реалізація якої для суб'єктів господарювання

дозволила визначити якість їх фінансового стану, а для банківської системи – забезпечити ефективну алокацію кредитних ресурсів (п. 2.3 дисертації);

– методичний підхід, щодо формування стратегій управління банківською системою, реалізація якої засобами стратегічного управління дозволила забезпечити орієнтацію на оптимальну стратегію розвитку та можливості її коректування під впливом змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі (п. 3.3 дисертації).

3. Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій

Подана до захисту дисертаційна робота Благун І. І. є завершеним результатом розробки комплексної методики підвищення ефективності управління банківською системою України на основі застосування прикладного економіко-математичного інструментарію аналізу та оптимізації досліджуваних процесів. Адекватна сучасним запитам банківського сектору постановка задач та обрання відповідних методів їх вирішення дозволили отримати здобувачеві значимі як з точки зору науки, так і з точки зору практики результати. Отримані дисертантом результати дослідження ґрунтуються на вивченні передової світової та вітчизняної практики управління банківським сектором, а також на проведеному комплексному аналізі поточного стану справ в банківській системі України. Основні положення, які виносяться на захист, було отримано завдяки своєчасному використанню можливостей економіко-математичного моделювання та методів економічного аналізу. Достовірність та об'єктивність отриманих результатів підтверджується публікаціями в наукових фахових та зарубіжних виданнях, апробацією на наукових конференціях, а також впровадженням основних результатів дослідження в роботу банківських установ.

Інформаційну базу роботи становлять законодавчі акти України, матеріали Національного банку України та Державної служби статистики України, дані фінансової звітності банків, довідково-інформаційні видання, дослідження та наукові публікації зарубіжних та вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій та інформаційно-аналітичні матеріали дослідних установ, міністерств і відомств, рейтингових агенцій.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, які представлені в дисертаційній роботі Благун І. І., мають достатній рівень обґрунтованості.

4. Стиль викладення дисертації та автореферату

Роботу, яка подана до розгляду, характеризує науковий стиль та логічність викладення як теоретичних положень, так і практичних аспектів результатів

досліджень. В дисертації аргументовано розкрито усі положення та результати, що характеризують наукову новизну та виносяться автором на захист.

Дисертація викладена грамотно, з дотриманням вимог, що висуваються до кандидатських дисертацій, є цілісною науковою працею. Назва дисертації повністю відповідає її змісту.

5. Відповідність автореферату змісту дисертації

Автореферат повною мірою відображає зміст дисертації та її основні висновки. У авторефераті належним чином розкрито основні результати, отримані в процесі досліджень, визначено ступінь новизни розробок та представлено висновки.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. Зміст автореферату та основні положення дисертаційної роботи є ідентичними.

6. Оцінка публікацій

Основний зміст роботи опубліковано у 16 друкованих наукових працях загальним обсягом 6,27 друк. арк., з них особисто автора 5,92 друк. арк., серед яких: 2 статті у Scopus (1 – у співавторстві), 8 статей у наукових фахових виданнях (1 – у співавторстві), 6 публікацій – за матеріалами конференцій.

Результати дослідження доповідались на науково-практичних конференціях та опубліковано в збірниках матеріалів цих конференцій.

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам, що стосуються основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, що встановлені до кандидатських дисертацій.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 222 сторінок, у тому числі на 60 сторінках розміщено 32 таблиці, 23 рисунка, 2 додатки та список використаних джерел із 189 найменувань.

8. Теоретичне та практичне значення результатів роботи

Теоретична цінність результатів досліджень полягає в тому, що окремі положення дисертації доведені здобувачем до конкретних пропозицій щодо

удосконалення концептуальних положень ефективної організації управління банківською системою України.

Зокрема, запропоновані рекомендації щодо формування цілісного механізму стратегічного управління банківською системою України використано у роботі Івано-Франківської обласної державної адміністрації при розробці Програми розвитку банківської системи Івано-Франківської обл. (Довідка № 1932/01-32/39 від 17 грудня 2014 р.); пропозиції щодо вирішення питань оцінки ефективності розподілу кредитних ресурсів банків використано в роботі банку АТ «ЗЛАТОБАНК» (Довідка № 244/11 від 18 листопада 2014 р.).

Методичні положення та практичні результати дисертації впроваджені у роботу банку ОД ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» для вирішення задач аналізу, оцінки стану фінансової стійкості та подальшого розвитку на основі запропонованих стратегій управління (Довідка № 642/12 від 5 листопада 2014 р.). Крім того, основні теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційної роботи використані в навчальному процесі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при викладанні навчальних дисциплін «Банківська система», «Фінансовий ринок», «Фінансовий менеджмент», «Стратегічне управління» за напрямом підготовки «Фінанси і кредит» (Довідка № 01-14/03/1627 від 09 грудня 2014 р.).

Запропоновані у дисертації моделі за умови їх подальшого розвитку та удосконалення з урахуванням, в т.ч. зауважень і пропозицій, зроблених в даному відгуку, можна визнати такими, що є придатними для використання їх в практиці управління банківською системою. Розроблені автором науково-методичні підходи дають можливість банкам оптимізувати свою роботу в плані визначення пріоритетних напрямів розміщення активів з дотриманням умов ліквідності їх балансу.

До кола потенційно зацікавлених суб'єктів в результатах подібних досліджень слід віднести як Національний банк України, окремі банки, так і органи місцевої влади, які визначають напрями і стратегії розвитку реального та фінансового секторів економіки відповідних територіальних систем. Не менший інтерес становитиме розвиток наукових ідей здобувача, зокрема в аспекті підходів до формування та оптимізації стратегій розвитку банківської системи.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Зважаючи на отримані позитивні результати, треба відмітити наступні зауваження та дискусійні питання:

- 1) як в дисертації, так і в авторефераті здобувач зазначає, що в результаті

проведених досліджень, ним було розвинуто модель оптимізації сукупності показників оцінки кредитоспроможності позичальників за допомогою комплексу економіко-статистичних методів (розділ наукової новизни). Для кращого розуміння пропонованих в роботі ідей, на нашу думку, доцільно було б деталізувати функцію, яка оптимізується;

2) висвітлюючи особливості функціонування банківської системи України (п. 1.2), дисертанту слід було б більш детально звернути увагу на місце українських банків в загальноукраїнських та світових рейтингових системах;

3) в роботі слід було дати роз'яснення, які саме показники рекомендується відносити до стимуляторів, а які до дестимуляторів в процесі обчислення індексу фінансової стійкості (с. 85);

4) для більш повного висвітлення отриманих результатів проведених досліджень, зокрема аналізу чинників фінансової стійкості банківської системи (п. 2.2), здобувачу доцільно було надати економічну інтерпретацію оцінених моделей, заданих формулою (2.6) на с. 95 дисертації, а також вказати, за якою саме схемою проводилось дослідження таких моделей;

5) отримані результати розрахунків, проведених на основі методу Хельвега, дендритного методу, методу Уорда та методу головних компонент, тільки б виграли, якби було здійснено їх розширену економічну семантику (п. 2.3).

10. Загальний висновок по дисертації

Незважаючи на перелічені зауваження та дискусійні положення, представлена до захисту дисертаційна робота «Механізм формування стратегій управління банківською системою України» виконана на високому науковому та професійному рівні, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» № 567 від 24 липня 2013 р. щодо кандидатських дисертацій. Робота є завершеною науковою працею, виконаною особисто автором, містить науково-обґрунтовані теоретичні і практичні результати, характеризується продуманим планом викладу результатів проведених здобувачем досліджень. Основні результати дисертації опубліковані у наукових фахових виданнях України.

Автореферат дисертації за своїм змістом повною мірою відображає основні положення дисертаційної роботи.

Оцінюючи дисертаційну роботу Благуні І. І., треба зауважити, що вона присвячена вивченню актуальної теми, відзначається високим теоретичним і практичним рівнем результатів досліджень. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та

повнота викладу їх в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, а також профілю спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01.

В зв'язку з цим, вважаю, що автор дисертації, Благун Іван Іванович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

О ф і ц і й н и й о п о н е н т :

**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківської справи**

**Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця**

О. М. Колодізев

**“Підпис проф. Колодізева О. М. засвідчую”
Вчений секретар Ради університету**

О. В. Писарчук

